

CONVERSA AMB MARCEL PEY

Gerard Gil

L'entrevista té lloc a casa de Marcel Pey. M'acompanya l'Ivan de Don Simón i Telefunken. Les persianes són baixades i les llums tènues. En un televisor passen les notícies d'un canal de satèl·lit. A la paret, fotomuntatges de l'artista i estanteries plenes de llibres i pel·lícules. Al davant, una barra ben assortida de licors. A falta d'una grabadora, enregistrem el so amb una càmera de vídeo amb l'objectiu tapat. Li demanem al Marcel si podria ensenyar-nos alguns dels seus primers treballs cinematogràfics i hi accedeix.

Marcel Pey: Potser fa vint anys que no les veu ningú... La còpia està defectuosa i arriba un moment que es para.

Al televisor: *Bloodfilm* (1975)

Gerard Gil: Aquesta és la primera que vas fer?

MP: Si. Això era una paròdia del petó de Warhol, un petó que durava una eternitat. (...) I aquestes imatges estan agafades de *Cuando Ruge la Marabunta*. Les anava intercal·lant amb escenes d'un suïcidi.

GG: Com et vas decidir a passar-te al cinema?

MP: Hi ha coses que es poden escriure i altres que és millor expressar-les cinematogràficament. Aquestes pel·lícules tenien una estructura més poètica que no pas narrativa. Volien tenir un llenguatge més aviat vertical, com de poema.

Al televisor: *The Film* (1975)

MP: Aquesta és una altra pel·lícula. És la primera d'una trilogia: *The Film*, *Overkill* i *L'ull Cibernètic*. Les tres estan tirades en vermell. Aquestes pel·lícules anaven de narcissisme i d'autodestrucció. Era molt l'estètica dels 70. Però pensa que aquí no hi havia cap mena de producció. Eren pel·lícules d'artistes que feien cinema, no de

directors de cinema, que és una altra cosa.

GG: Em recorda alguns treballs de l'Ivan Zulueta.

MP: Sí, estan fetes en súper-8, però això és anterior a *Arrebato*.

GG: Segur que Jonas Mekas hauria estat encantat de passar un material així a *Anthology Film Archives*, a Nova York. Es van passar a l'estranger?

MP: Es van passar a Londres en una setmana de cine experimental que es deia *Film London*; es van passar a Alemanya, A Manheim; es van passar a Itàlia en un cicle titolat *Aspectes del cinema experimental europeu...* S'han passat a molts llocs. De vegades, fins i tot s'havien passat amb dos projectors, a doble pantalla. Quan la pel·lícula sortia del primer projector es feia entrar en el segon, i es veien dues imatges alhora. El que passa és que va ser una cosa molt del moment.

Ivan Martínez: No hi vas posar mai música o sons?

MP: Algun cop les havien passat amb música perquè no fossin tan avorrides, perquè la gent es distraués.

GG: És que el so dels projectors de súper 8 era molt hipnòtic. Quan es passa de súper-8 a vídeo sempre sembla que hi falti alguna cosa.

IM: Per grabar gats carinyosos era perfecte. Els gats i el ronroneig dels projectors...

Al televisor: *Overkill* (1976)

MP: Són pel·lícules resoltes en primers plans.

GG: Em fa pensar en alguns treballs de Brakhage, quan filmava els seus amics, experimentant amb la càmera i després ho passava sense so.

MP: El primer cop que es van passar va ser precisament amb pel·lícules de l'Stan

Brakhage, del Robert Morris i d'altres autors americans difícils de veure en aquella època. Es va fer un passi privat titolat *Films d'art, films underground* a l'estudi d'un amic meu, aquí a Tarragona. En aquesta presentació vaig conèixer molts cineastes de Barcelona. A l'Antoni Muntadas, l'Eugeni Bonet... En aquella època no podies reunir a casa més de tres o quatre persones. Si et trobaven en un estudi amb 50 persones podia venir la policia i fotre't a la presó.

GG: I més si et trobaven pel·lícules sospitoses...

MP: Sí, era una barbaritat. Aquestes coses ara semblen xorrades, però en aquell moment era molt seriós. No sé el que haguéssin pensat, però ens haguéssin portat a tots al xiringuito.

Al televisor: *L'Ull cibernètic*

MP: Aquesta és una altra pel·lícula. Aquesta imatge és un tòpic com una casa de pagès, la dona i el mirall.

GG: Però els tòpics son també mites. En els teus poemes passa una mica, que no saps si estas llegint sobre un thriller de serie B o sobre un mite clàssic.

MP: Estic completament d'acord.

GG: Hauries de penjar aquestes pel·lícules a internet i que hi pogués accedir tothom.

MP: No, no les penso penjar. A mi m'empipa una mica veure-les, però bé...

GG: Ho dic perquè almenys a mi m'ha passat que no vaig adonar-me que hi havia un *underground* català fins després de conèixer l'*underground* americà i és perquè està com amagat. Vaig haver d'investigar sobre Maya Deren que per saber que estava l'Eugeni Bonet, que estaves tu...

MP: És que aquest tipus de cinema no s'ha passat. Hi va haver algun intent de recopilació, però no va acabar de funcionar... Aquesta és una foto de la Ruth Snyder,

que és la primera dona que van condemnar a la cadira elèctrica. L'Iggy Pop va fer una coberta d'un single que també hi sortia.

GG: En molts treballs recorres a l'apropiació d'imatges. Has tingut algun problema ara que estan tan durs amb el tema dels drets d'autor?

MP: Hi ha moltes fotografies que semblen trobades, però que no ho són. El que passa és que jo no dic quina ha estat trobada i quina no. N'hi ha moltes que no, però la idea és també una mica que semblin trobades. Tots els artistes s'han apropiat sempre de tot, el que passa és que potser ara les lleis son més estrictes. Picasso havia agafat trossos de diari per fer quadres.

GG: Suposo que Max Ernst avui seria il·legal.

MP: I Warhol. Gairebé totes les seves fotos son robades, menys al final, que ja feia Polaroids. De tota manera Warhol va estar tota la vida amenaçat pels Kennedy per utilitzar una fotografia de la Jackie. Era una que estava la Jackie amb el Lyndon Johnson i Warhol en va fer servir només la cara d'ella.

GG: Seguint amb les imatges femenines, l'altre dia em comentaves que t'agradava molt la Barbara Steel.

MP: Era genial aquesta dona. A *La Màscara del Dimoni* fa una interpretació al·lucinant.

IM: És aquella que la posen dins una dama de ferro?

MP: Sí, és una de Bruixes i vampirs. La va dirigir el Mario Bava, que va ser el mestre del Dario Argento.

GG: Al Dario Argento el vas conèixer, no?

MP: Quan va venir a Sitges a estrenar *Tenebrae*, em vaig apropar a ell i li vaig demanar una adreça per enviar-li un llibre que jo havia escrit uns anys abans amb el

mateix títol. Ell em va mirar amb una cara una mica estranya, però va ser molt simpàtic i em va donar l'adreça. Després vaig anar a veure l'estrena de la pel·lícula i vaig veure que anava sobre un escriptor que publicava un llibre que es deia *Tenebrae*, i que a més era l'assassí!

GG: Va influir en els teus treballs posteriors?

MP: A la sèrie *Cult Movie* vaig fer servir algun fotograma seu. També tinc una peça que es titula *Max Factor Blood*, perquè la sang que feia servir a les seves pel·lícules era de la casa Max Factor.

Al televisor: S'interromp la pel·lícula, que queda congelada en una imatge plena de quadradets.

MP: S'ha parat.

GG: Hauries de fotografiar aquests errors.

MP: No ho sé, però heu vist la pel·lícula *Nadja*, que va produir David Lynch?

GG: Només recordó una escena en que queia una gota d'aigua sobre l'objectiu.

MP: No era ni molt menys una pel·lícula extraordinària, però hi havia una escena filmada amb una càmera de joguina i es veia tot a quadradets. Les seqüències més experimentals les trobes sempre en pel·lícules de la serie B. Les pel·lícules comercials continuen tenint molta qualitat, molta definició, molta càmera si vols, però experimentació zero.

IM: Potser perquè hi ha més espai per als errors i per dissimular-los s'ha de fer anar la imaginació.

MP: El que no pot ser és que la gent es quedi a casa perquè no té mitjans. Tota aquesta obsessió per la professionalitat fa que molts, com no poden aconseguir un resultat professional, directament no facin res. Això talla a molta gent. Cada dia es

demana més perfecció en tots els àmbits i en aquesta època això no es demanava.

GG: Sí, però amb tots els canals de difusió per internet, ara molta gent està produint vídeos a casa seva i penjant-los a la xarxa sense cap tipus de complexa.

MP: A mi el vídeo mai ha estat un mitjà que m'hagi interessat massa. Això sí, hi ha artistes que estan venent els seus màsters per molts diners. S'estan pagant sis o set quilos per un màster. I han de signar certificats assegurant que només n'hi ha una còpia o dues còpies...

GG: Això és com intentar convertir un vídeo en un quadre.

MP: Exacte. No té sentit. Jo si vull fer això, doncs, la veritat, faig directament un quadre. Però el vídeo és interessant pel que fa a l'espai. En una capseta et cap tot. No necessites grans estudis ni suports per guardar fotografies o quadre. Però d'altra banda, quan vols fer les coses ben fetes és complicat. Si vols fer una fotografia i necessites llogar un plató, doncs et gastes allà uns quilos, i després explica-li a la gent el que ha costat de fer allò. I més ara, a l'era digital, que la gent es pensa que la fotografia és un pum, pum, pum. La gent se'n va de viatge i torna amb 3000 fotos. Digue'ls que una foto val, no sé, 33.000 euros. Ara per exemple el Muntadas ha fet una exposició en la que només hi ha uns cartells en els que posa "¿Quién?" "¿Cómo?" "¿Cuánto cuesta?" Si llavors en demanem 33.000 euros, la gent no sap si li estan prenent el pel, si aquell tio està *zumbat*... El Muntadas és una persona que deu tenir 65 o 70 anys. Si un artista de 70 anys no pot fer el que li dóna la gana i demanar el que li dóna la gana és que el món no té sentit, val més que no hi hagi artistes. El Tàpies val tant, però és que el Tàpies té 80 anys i d'aquí quatre dies potser ja no hi és i llavors la seva obra es triplicarà de preu i, clar, tots com falcons. I així va tot.

GG: La lògica de mercat aplicada a una cosa que no se sap quin preu té.

MP: Al final el que compta és la firma. Si ets una firma, allò val allò que diu el mercat, no el que dius tu, el que diu el mercat. El món de l'art no ha canviat tant com sembla.

GG: Això em fa pensar en l'Eusebi, el iaio que ven dibuixos a un euro pels bars de Gràcia. En un dels mercats del barri ja li ha sortit un especulador que té tota la carniceria plena de quadres seus. Cada cop que el veu li diu: "Eusebi, a veure si anem tirant cap a l'altre barri, que això ha de revaloritzar-se."

MP: Va així això.

IM: Has treballat algun cop en pintura?

MP: No. De jovenet vaig estar a l'escola d'art i feia pintura, però me'n vaig adonar que no era per a mi. Jo, segons el meu punt de vista, no era bo. Hi anava perquè a casa volien que fes alguna cosa, i com que a mi això de l'esport no m'agradava gens... però no em va interessar massa, no.

GG: Hi havia fotografia?

MP: Què va. L'escola d'art estava on ara el museu d'art modern i només s'hi ensenyava dibuix, pintura i esmalt. Això sí, la pintura em segueix interessant molt.

IM: I el còmic?

MP: Em van interessar molt els còmics que va editar Jean-Claude Forest als anys 60, Barbarella i altres. També els còmics de Diabolik, de les germanes Giussani, i que Mario Bava va portar al cine. Hi va haver un moment que van fer uns còmics molt bons, però a mi els de superherois m'encanten. Sempre he sigut molt fan de Daredevil, però també d'Electra, de Batman, que ja el llegia de petit, Flash Gordon també. En el manga m'hi he posat poc. Arriba un moment que en surten tants que no dones abast. No sóc un gran col·leccionista, però m'interessa molt.

GG: Però els teus treballs remetent sempre d'alguna manera al cinema. Les imatges partides com si fossin fotogrames i els poemes, que moltes vegades semblen escenes o flashos cinematogràfics...

MP: Per a mi no hi ha molta diferència. És el mitjà el que canvia la manera d'explicar

les coses, però el pensament que hi ha al darrera és el mateix. Arriba un punt que les imatges que t'impactaven ja no les trobes, te les has de fer tu tant si vols com si no vols, tant si t'agrada com si no t'agrada. Abans podies pensar: "Aquesta imatge em flipa molt, i jo m'apropio d'ella, la canvio de context i li dono un sentit nou". Però d'aquestes imatges cada dia m'és més difícil de trobar-ne. I al final les has d'acabar fent tu. Perquè si no, no evoluciones, sempre fas el mateix, com enganxat en aquesta pausa...

S'acaba la cinta de la càmera. La conversa segueix acompanyada de llibres d'artista, catàlegs, còmics i fotografies. fotogrames de Metropolis, de La Caja de Pandora, Louise Brooks, sèries de Polaroids, Thule, Batman Luxury Remix, Cult Movie...

Després d'acomiarar-nos, recollim les nostres coses i notem que, de l'objectiu tapat de la càmera en surt una gota de sang, Max Factor.